

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: VN/37031/2025

Asia: Lausunto luonnoksesta esitykseksi maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi zoonooseista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta

Eläinlääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Eläinlääkäriliitto pitää ehdotusta vastauksena niihin muutostarpeisiin ja ongelmakohtiin, joita käytännön salmonellavastustusta ja salmonellasaneerauksia toteutettaessa on tullut esiin. Erityisesti sikaloiden salmonellatartuntojen ja -saneerausten aiheuttamia kokonaiskustannuksia pyritään hallitsemaan monin tavoin, kuten rajoittamalla salmonellapositiivisten sikojen siirtoja sekä estämällä salmonellatartuntojen uusiutuminen tiukentamalla salmonellarajoitusten purkuehtoja eli pidentämällä näytteenottoväliä ja lisäämällä tuotantoympäristönäytteiden ottokertoja sekä näytemääriä.

Suomen Eläinlääkäriliitto kannattaa ehdotuksen tavoitteita ja pitää salmonellavahinkorahastoa tarpeellisena. Seuraavaksi muutama tarkempi kommentti yksittäisistä kohdista.

Asetusluonnoksessa (33 §) annetaan toimijalle eli sika-, nauta- tai siipikarjatuottajalle mm. velvollisuus laatia kirjallinen suunnitelma taudin hävittämiseksi tilalta sekä saneerauksen aikana tehtävistä näytteenotoista ja muista toimista sekä raportoida näistä asiaa hoitaville eläinterveysviranomaiselle. Asetuksessa ei kuitenkaan missään kohdassa suoraan mainita, että saneeraussuunnitelman laatijana ja saneerauksen koordinaattorina tulisi olla eläinlääkäri, jolla on tautisaneerauksiin riittävä ammattitaito. Eläinlääkäriliiton näkemyksen mukaan tätä tulisi ehdotuksessa tarkentaa. Tällä varmistettaisiin toimenpiteiden onnistuminen sekä vähennettäisiin myös eläinterveysviranomaisen työtä suunnitelmien kommentoinnissa ja tilallisen työtä niiden täydentämisessä. Tietojemme mukaan nykyisin vakuutusyhtiöt edellyttävät eläinlääkäriin laatimaa kirjallista saneeraussuunnitelmaa korvauskäsittelyn ehtona. Salmonellan kohdalla on kyse bakteeritaudista, jonka torjunnassa tarvitaan nimenomaan eläinlääketieteellistä osaamista mikrobiologiasta ja tartuntataudeista sekä näiden epidemiologiasta.

Tilakokojen suurentuessa on tarpeen pohtia, miten viranomaisnäytteiden keruu toteutetaan näytemäärien kasvaessa suuriksi (Liite 2). Tähän Eläinlääkäriliitto ehdottaa mahdollisuutta käyttää aputyövoimaa näytteenotossa, jolloin näytteenotto tapahtuisi "eläinlääkäriin valvonnassa" (termi määritetty EU 2017/625, artikla 17). Tällä hetkellä lienee Suomen suurimmilla lypsykarjatilastoilla noin 600 lypsylehmää + lähes kaksinkertainen määrä nuorkarjaa ja suurimmalla sikatilalla noin 3600 emakkoa porsaineen + karjan uudistuseläimet eli ensikot. Yhdistettynä liitteen 2 näytemääriin, tämän kokoisella tilalla ei yksittäisen eläinlääkäriin tai parin työaika tai jaksaminen riitä siihen, että kaikki näytteet saataisiin kerättyä kohtuullisessa ajassa. Toisinaan joudutaan tilanteeseen, jossa näytteenotossa täytyy käyttää aputyövoimaa ja näytteenotto tapahtuu jo nyt "eläinlääkäriin valvonnassa". Kohtaa tarkentamalla näytteenottoon voitaisiin kouluttaa osaavia näytteenottajia eläinterveysviranomaisen avuksi. Salmonellaepäilytilanteessa tilan näytteenotolla ja tutkimustuloksilla on yleensä kiire, koska lähtevä eläinliikenne teurastamolle on pysähtynyt. Tämä joi johtaa eläintilojen loppumisen pahimmillaan jo muutamassa päivässä, varsinkin jos sikatuotanto rakentuu eläinten lähtöön joko välitykseen tai teurastamoon joka viikko.

Kohdan 7 "Näytteenotto salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen kumoamiseksi" toisessa kappaleessa todetaan, että tapauksissa joissa pitopaikassa on eläimiä, ryhdytään salmonellarajoittavien purkunäytteenottoon siinä vaiheessa, kun toimija on tehnyt pitopaikassa vähintään kaksi ulostenäytteiden ottoa ja kaksi tuotantoympäristönäytteiden ottoa negatiivisin tuloksin. Kohdassa ei mainita, kuinka pitkä näiden näytteenottojen välin tulisi olla. Tämä kahden puhtaan omavalvonta näytteenoton vaatimus saattaa kirjaimellisesti tulkittuna johtaa ylilyönteihin, saneerausten turhaan pitkittymiseen ja turhiin kustannuksiin tilanteissa, joissa esim. saneerauksen loppuvaiheessa on karjassa yksi salmonellaposiitivinen eläin, joka lopulta poistetaan karjasta. Tässä vaiheessa on muilla, karjaan jäävillä eläimillä takanaan jo useampikin puhdas tutkimustulos. On syytä epäillä, että tällä lisänäytteenotolla ei ole merkittävää vaikutusta salmonellatartuntojen mahdollisen uusiutumisen suhteen.

Kohdassa 7.1.1 ja 7.1.2 sikojen kohdalla todetaan, että mikäli ensimmäisistä salmonellarajoitusten poistamiseksi otetuista uloste- ja tuotantoympäristönäytteistä ei todeta salmonellaa, otetaan toiset uloste- ja tuotantoympäristönäytteet 3-4 viikon kuluttua ensimmäisistä näytteistä. Kun otetaan huomioon se, että ennen salmonellarajoitusten purkunäytteenottoon ryhtymistä edellytetään kahdet puhtaat omavalvontana otetut tuotantoympäristönäytteet, tulee koko salmonellarajoitusten "purkuprosessin" pituudeksi tutkimustulosten odotteluaikeineen jopa yli kaksi kuukautta. Tämä on sikaloiden nopea tuotantokierto huomioon ottaen hyvin pitkä aika. Uusiutuneiden salmonellatartuntojen varalta on tärkeää pitää riittäviä näytteidenottovälejä, mutta samalla tulisi pohtia olisiko näytteidenottoa kannattavampaa suunnata tuotantoympäristönäytteisiin ulostenäytteiden sijaan. Kuten on tehty jo lisäämällä ylipäänsä isoista pitopaikoista otettavien tuotantoympäristönäytteiden määrässä.

Tulevaa rahastoa sikojen salmonellasaneerausten kustannusten kattamiseksi suunnitellussa tulisi huomioida myös mahdollinen tarve vastaavalle järjestelylle nautatiloilla. On mahdollista, että vastaava tarve tulee tulevaisuudessa koskemaan naudanlihan tuottajia.

Lopuksi haluamme vielä nostaa esille, että asetusluonnokseen ei ole pyydetty lausuntoa niiden vakuutusyhtiöiden edustajilta, jotka myöntävät eläintautivakuutuksia sika-, nauta- ja siipikarjatiloille. He ovat toivottavasti olleet mukana asetuksen valmistelussa. Heidän näkemyksensä voisivat olla tärkeää kuulla kokonaisuudessa.

Kunnioittaen,

Suomen Eläinlääkäriliitto ry

Kunnioittaen,
Mikko Turku
puheenjohtaja